

Список використаних джерел

1. Мартиненко О. В. Впровадження засобів творчої імпровізації в систему хореографічних занять початкової школи / О. Мартиненко // Початкова школа : Науковометодичний журнал. – 2012. – № 2. – С. 36–39.
2. Тараненко Ю. П. Розвиток художньо-творчих здібностей молодших школярів у процесі хореографічної діяльності : [навч.-метод. посіб.]. – Мелітополь : П. П. Скребейко П. В., 2017. – 84 с.

Ткаченко М. В., викладач,
Полтавська міська школа мистецтв
«Малої академії мистецтв»
імені Р. О. Кириченко (м. Полтава)

ПЕДАГОГІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ УКРАЇНСЬКОГО ПІСЕННО-ТАНЦЮВАЛЬНОГО ФОЛЬКЛОРУ

Аналізуючи педагогічний потенціал українського пісенно-танцювального фольклору, зазначимо, що в умовах сьогодення перед педагогічною наукою постає цілий комплекс вимог, серед яких найважливіше місце займає проблема відродження національної школи, формування духовно багатішої особистості. Сучасне прагнення до духовного відродження та гуманізації культури нерозривно пов'язане із зверненням до культурної спадщини й усвідомленням духовних традицій українського народу. Фольклор – невід'ємна складова частина національної духовної культури, яка в концентрованій формі подає одночасно народну філософію, етику й естетику, створюючи неповторний національний образ світу. У вужчому розумінні: «Фольклор – це художнє відображення дійсності у словесно-музично-хореографічних і драматичних формах колективної народної творчості, нерозривно пов'язаної з життям і побутом. У ній відбито світоглядні, етичні й естетичні погляди народу» [1, с. 17].

Під педагогічним потенціалом фольклору розуміємо сукупність можливостей педагогічного впливу на особистість, що формується й розвивається, народної творчості, в різних видах і жанрах якої зафіксовано систему народних педагогічних поглядів, що може бути реалізована в процесі природного функціонування фольклору, а також його цілеспрямованого використання в навчально-виховному процесі [2]. Мистецтво, культура кожного народу заглиблені у фольклорні шари його історії. «Фольклор» – це справді саме життя», – писав М. Лисенко [3, с. 179].

У фольклорі як цілісній системі, що історично розвивається, важливе місце посідає й народний педагогічний досвід. За словами А. Іваницького: «Фольклор увібрав естетичний, утилітарний, моральний, правовий, світоглядний досвід сотень поколінь. Це своєрідний конденсат духовної історії людства від найдавніших часів і до сьогодення» [4]. Все це й обумовлює його виховні можливості та здатність виступати засобом виховання.

При використанні фольклору в педагогічному процесі реалізуються принципи природовідповідності та культуровідповідності, забезпечується вчасність і безперервність виховання, здійснюється зв'язок родинного і громадського виховання. Вихованець активно включається до реальної людської діяльності та спілкування. Поєднання у фольклорі творчої та репродуктивної діяльності сприяє формуванню творчої активності особистості.

З усіх галузей народного мистецтва танець, музика й поезія найближче споріднені між собою. Властивий їм ритм є основою цього споріднення. Д. Б. Кабалевський зазначав, що «інтеграція різних видів мистецтв має в собі великі можливості виховання і розвитку культури особистості...» [5, с. 82].

Унікальним явищем є український пісенно-танцювальний фольклор. «Пісня і танок – це рідні брат і сестра, – відзначив В. М. Верховинець, – у танцях є весняний подих вітру, тепле лагідне літо, багата осінь і холодна зима» [6, с. 127]. Хореографія формує у глядача моральні і естетичні ідеали, ціннісні орієнтації. А музика перетворює усі зовнішні впливи на переживання й емоційний досвід.

З давніх часів український пісенно-танцювальний фольклор є невід'ємною частиною народного побуту: обрядів, гулянок, свят, дозвілля молоді тощо. Важливо підкреслити, що через фольклор здійснюється глибоке засвоєння особистістю значної частини історико-культурних традицій і надбань народу, до якого вона належить. Танець і танцювальна пісня мали важливу соціальну функцію: будити колективний оптимізм, плекати здорову народну мораль, сприяти фізичному й естетичному задоволенню трудової людини.

Український пісенно-танцювальний фольклор являє собою потужний фактор відродження духовності і гуманізації суспільства. Його дослідження фольклористи-хореографи підпорядковували педагогічним завданням – залученню вихованців до духовних цінностей українського народу і формуванню національної культури засобами українського народного танцю.

Необхідно відтворювати яскраві вокально-хореографічні постановки, які увійшли до золотой скарбниці української хореографічної культури та відкривати нові фольклорні перлини. Цю роль виконують професійні та самодіяльні народні мистецькі колективи, керівники яких активно пропагують українське народне хореографічне мистецтво, дарують людям естетичну насолоду, вносять свій вклад у національне відродження і розвиток української музичної та хореографічної культури.

Отже, пісенно-танцювальний фольклор – це потужна система морально-естетичного виховання. Різноманітність засобів художньо-виховного впливу, притаманна системі фольклору в цілому, дозволяє виховати гармонійно розвинену особистість – національно свідому, інтелектуально та емоційно багату, фізично здорову людину.

Список використаних джерел

1. Лановик М. Б. Українська усна народна творчість: навч. посіб. / М. Б. Лановик, З. Б. Лановик. – К. : Знання-Прес, 2006. – 591 с.

2. Ледняк Ю. В. Педагогічний потенціал фольклору Східного регіону України [Електронний ресурс] / Ледняк Ю. В. – Луганськ, 2002. – Режим доступу: <https://revolution.allbest.ru/pedagogics/d00300152.html>
3. Ревуцький Д. Микола Лисенко, повернення першоджерела / Д. Ревуцький. – К. : Музична Україна, 2003. – 320 с.
4. Іваницький А. Фольклор в системі сучасної культури / А. Іваницький // Українська народна музична творчість : посіб. для вищ. та серед. учб. закл. / А. Іваницький. – К. : Муз. Україна, 1990. – С. 292–302.
5. Кабалевский Д. Б. Воспитание ума и сердца: Книга для учителя / Д. Б. Кабалевский. – 2 изд., испр. и доп. – М. : Просвещение, 1984. – 206 с.
6. Верховинець В. М. Теорія українського народного танцю / В. М. Верховинець. – 5-те вид., доп. – К. : Музична Україна, 1990. – 150 с.